

Становище

на

проф. д-р Васил Георгиев

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност (Противодействие на изпирането на пари и финансиране на тероризма и пролиферация), обявен в Държавен вестник, бр. 81/11.10.2022 г.

Основание за изготвяне на становището:

Заповед № 67/18.01.2022 г. на Ректора на Висше училище по сигурност и икономика - Пловдив

**Пловдив
2023 г.**

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Асистент доктор Гергана Димитрова Йорданова е родена на 22.07.1983 г. в гр. Свищов. През 2006 г. е завършила Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов, ОКС бакалавър, специалност „Финанси“ и втора специалност „Икономическа педагогика“ с придобита педагогическа правоспособност. През 2007 е завършила Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов ОКС магистър, специалност „Държавни и общински финанси“. През 2011 г. е задършила Военна академия „Георги С. Раковски“-София, ОКС магистър, специалност „Национална и международна сигурност“.

През 2013 г. д-р Гергана Йорданова е защитила докторска дисертация във Военна академия „Георги С. Раковски“- София, научна специалност „Военнополитически проблеми на сигурността“, с тема на дисертационния труд „Моделиране на суверенния дълг в контекста на политиката за национална сигурност на Република България“.

Кандидатът притежава съществен академичен опит в Нов български университет – София Департамент „Национална и международна сигурност“ от октомври 2020 г. досега – първоначално – от октомври 2020 г. до февруари 2021 г. като хоноруван преподавател, а от март 2021 досега - като редовен асистент. Ас. д-р Йорданова е член на Програмния съвет на Департамент „Национална и международна сигурност“ от октомври 2021 г. досега и е била ръководител на Лабораторията за специализирани изследвания на рисковете и сигурността (февруари – октомври 2022 г.).

Кандидатът владее говоримо и писмено английски, испански, немски и гръцки език.

Биографията на кандидата по конкурсната процедура д-р Гергана Йорданова и представените доказателства за научна и преподавателска дейност показва високата експертиза и доказан практически капацитет в области, относими към изискванията на процедурата. Кандидатът притежава качествата на един млад, съвременен образован университетски преподавател.

2. Съответствие на количествените резултати от научната и преподавателската дейност на кандидата с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление „Национална сигурност“

Предложените за рецензиране трудове на кандидата по конкурса включват проблеми, свързани с проблематиката на финансовата сигурност, противодействието на изпирането на пари, противодействието на финансирането на тероризма и пролиферацията.

Предложените за рецензиране трудове са публикувани след докторската дисертация на кандидата. Те изследват значими научни и научно-приложни

проблеми, свързани с финансовата сигурност и по-специално - с противодействието на изпирането на пари, противодействието на финансирането на тероризма, противодействие на пролиферацията.

Приложенията към процедурата справки, дипломи и други документи удостоверяват обстоятелството, че кандидатът д-р Гергана Йорданова е покрила изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България /ЗРАСРБ/, относими към заемането на академичната длъжност „доцент“ по ПН 9.1. „Национална сигурност“.

Кандидатът е представил доказателства за осъществена преподавателска дейност във висше училище която надвишава минимално изискуемия срок по чл. 24, ал.1, т.2 ЗРАСРБ.

Кандидатът е представил доказателства за защитен дисертационен труд, с което е удостоверил изпълнението на изискването на чл. 24, ал.1, т.1 ЗРАСРБ и на на показател А от минималните национални изисквания за заемане на длъжността „доцент“ (Изискванията).

За установяване на изпълнението на показатели Б и Г от минималните национални изисквания за заемане на длъжността „доцент“, кандидатът представя за рецензиране 13 броя публикации, които не са използвани при придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Публикациите, които са предложени от кандидата за становище, могат да бъдат класифицирани по следния начин:

- Хабилитационен труд – публикувана монография – 1 бр., която удостоверява изпълнението на чл. 24, ал. 1, т.3 ЗРАСРБ и критерий Б от Изискванията;

- Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС "доктор" – 1 бр.

- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (самостоятелна, на английски език) – 1бр.

- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация (самостоятелни, на английски език) – 3 бр.

- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация (самостоятелни, на български език) - 7 бр.

Представените публикации надхвърлят минималните национални изисквания на ППЗРАСРБ по показател Г (205 точки при минимално изискуеми 200).

Кандидатът е представил Справка за цитирания, от която е видно, че представените цитирания надхвърлят минималните национални изисквания на ППЗРАСРБ по показател Д (105 точки при минимално изискуеми 100).

В обобщение, представените доказателства от кандидата установяват изпълнението на националните минимални изисквания, съгласно изискването на чл. 24, ал.1, т.4 ЗРАСРБ.

Представените трудове са оригинален труд на автора и не се установява, нито е установено по законов ред плагиатство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове, с което са спазени изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 5 ЗРАСРБ

От изложеното по-горе е видно, подкрепено с представената от кандидата справка, че с представените публикации и цитирания, кандидатът д-р Гергана Димитрова е изпълнила изискванията на ЗРАСРБ и минимално изискваните точки по групи показатели за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 9.1. Национална сигурност,

3. Оценка на научните постижения и приноси в предложените за рецензиране трудове

3.1 Оценка на монографичния труд

Доктор Гергана Йорданова участва в конкурса за "доцент" на ВУСИ – гр. Пловдив по професионалното направление 9.1. Национална сигурност с авторски монографичен труд, озаглавен „Хауала. Същност. Типологии за изпиране на пари, финансиране на тероризъм и пролиферация“, Библиотека „Сигурност“, № 33. София: Фондация „Институт за национална и международна сигурност“, 2023. ISBN 978-619-7143-14-0.

Обект на изследване в монографията е етимологията, същността и особеностите на функциониране неформалната арабска система за превод на парични средства със сетълмент от типа „Хауала“, без физическо прехвърляне на пари в брой.

Монографичният труд е с обем 178 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение и библиографски списък.

Темата на изследване е актуална, предвид проблемите, свързани с невъзможността на контрол върху неформалните системи за разплащания и по-специално – системата „Хауала“. Това представлява рисков фактор при противодействието на финансирането на тероризма, противодействието на изпирането на пари и пролиферацията.

Монографията е фокусирана в следните области: формиране и етимология на системата „Хауала“, кибернетични принципи и финансово-счетоводни особености, както и възможното ѝ „двойно“ използване за легални и нелегални трансакции. Изследвани са основните функционални критерии за съмнителни сделки, операции, клиенти и видове бизнеси, свързани със системата „Хауала“ като типология за изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация.

Монографията дискутира възможните регулаторни режими, в които може да бъде поставена системата „Хауала“ в светлината на препоръките на Международната група за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF) относно легализирането, регулирането и контролирането на неформалните, нерегулираните, небанкови системи за прехвърляне на парични средства, както и Международните стандарти за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризъм и разпространението на оръжия за масово унищожение (февруари 2012 г., т.нар. „Ревизирани препоръки на FATF“), във връзка с трансграничното протичане на операции със сетълмент от типа „Хауала“.

Монографията изследва възможната десекюритизация на секюритизирания проблем за изпирането на пари и финансирането на тероризма и пролиферацията чрез системата „Хауала“, посредством по-ефикасно и по-бързо трансгранично сътрудничество между компетентните органи и засилена международна координация

Първа глава, **„Произход, концептуализация и *modus operandi* на системата „Хауала“**, систематизира основни моменти от историческото развитие на „Хауала“ като способ за прехвърляне на парични средства, на разстояние, без физическо прехвърляне на платежни средства. Изследването проследява и възможната връзка на финансирането на операциите от 11.09.2001 г. чрез системата „Хауала“. Изведени са основните функционални характеристики на „Хауала“ като алтернативна система и неформален метод за прехвърляне на парични средства, без физическа доставка. Изяснени са основните финансово-счетоводни елементи и процесния подход на протичане на операциите по сетълмент на парични средства от типа „Хауала“. Изследвани и изяснени са ролите и значенията на основните действащи лица в този древен механизъм – прехвърлителят, приобретателят и хауаладарът/хауаладарите – т.е. посредникът/посредниците при осъществяване на транзакцията.

Във втора глава, озаглавена **„Системата „Хауала“ като типология за изпиране на пари“**, са изследвани са тези практически области, които, според тезата и допусканията на изследователя, оказват най-съществено влияние върху риска от потенциално изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация посредством изпълнение на сетълмент на парични средства от типа „Хауала“. Разкрит е профилът на четирима основни участници (актори) и техните роли при потенциално изпиране на пари посредством системата „Хауала“: контролор, събирач (колектор), координатор и прехвърлител. На тази база са идентифицирани съответно четири базови типологии за изпиране на пари.

Трета глава, **„Системата „Хауала“ като типология за финансиране на тероризъм и пролиферация“**, е изследвано приложението и ролята на системата „Хауала“ при финансиране на тероризъм и пролиферация. Направен е контент анализ на пет основни типологии за финансиране на тероризъм и пролиферация, по открити източници: финансиране на операциите от 9/11 в САЩ от Халид Шейх

Муххамед, финансиране на операциите от 9/11 в САЩ от Осама бин Ладин и „Ал-Кайда“, финансиране на „Ислямска държава“ (ДАЕШ), финансиране на тероризъм (казус от Испания, 2015 г.) и финансиране на тероризъм (казус от България, 2019 г.)

В заключението, **„Modus vivendi: Изпиране на пари и финансиране на тероризъм през системата „Хауала“ като секюритизиран проблем. Десекуритизация“**, са предложени варианти за потенциална десекуритизация на разглежданите секюритизирани проблеми. Акцентирано е, че борбата срещу финансовите злоупотреби, измамите, изпирането на пари и предоставянето на средства за извършване на терористични престъпления и финансиране на пролиферация на ядрени оръжия и всякакви оръжейни технологии за масово поразяване, през неформални, нерегулирани, небанкови системи със сетълмент на парични средства от типа „Хауала“, изисква нов холистичен и синергиен подход за устойчиво развитие в сигурността и обществото, интегриращ в себе си, както досегашните успешни модели за превенция, противодействие и разкриване на тези престъпления, така и нови, неизползвани до момента, вкл. клинични и експериментални, методи от други професионални области.

3.2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации

Освен монографичния труд, кандидатът представя за оценка и още 12 броя публикации, които не са използвани при придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Представена е публикувана монография на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС "доктор", озаглавена *Модел за управление на суверенния дълг*. В: Библиотека „Сигурност“, № 32. София: Фондация „Институт за национална и международна сигурност“, 2022. ISBN 978-619-7143-15-7.

Монографията резюмира научно изследване, разработено въз основа на дисертационния труд на автора за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, защитен във Военна академия „Георги Стойков Раковски“ – София през януари 2016 г. Монографията изследва иновативен за българската практика модел за управление на суверенни дългове, като се базира на някои слабости в действащия модел, прилаган в Република България. Предмет на изследване са извършените активни инвестиционни операции по обекта и динамиката им, интерполирани/екстраполирани спрямо конюнктурната икономическа сигурност. Монографията анализира суверенният дълг като се разкриват и доказват пренебрегваните му синергетични отражения върху финансовата и икономическа сигурност на България и върху националната сигурност Тезата, която отстоява монографията е, че съществуват предпоставки за

възникване на рискове и заплахи пред националната сигурност на Република България поради неосъзнаването, неразбирането на суверенния дълг като фактор на системата за национална сигурност.

Публикациите отговарят на тематиката на професионалното направление 9.1. Национална сигурност (Противодействие на изпирането на пари и финансиране на тероризма и пролиферация).

Научните трудове на кандидата са насочени към изследване на съществени научни проблеми във вече съществуваща научна област, каквато е финансовата сигурност, с фокус върху нейния интердисциплинарен аспект, свързан с националната сигурност. Основното приложно поле на публикациите на кандидата са свързани с противодействието на изпирането на пари, финансирането на тероризма и пролиферацията. Важна част от изследванията на кандидата представляват нейните публикации върху суверенният дълг като елемент от националната сигурност.

В друга част от представените публикации кандидатът представя проблеми, свързани с изследване на базираните на постулатите на ислямската религия финансови правила, институти и институции (ислямски финанси), изследвани от гледна точка на въпросите на финансовата сигурност.

3.3 Оценка на допълнителни научно-изследователски и научно-приложни характеристики, съотносими към настоящата процедура /цитиране; експертна дейност и др./.

Кандидатът има сериозен практически и професионален опит от 2007 г. досега в областта на финансовата система на Република България и Европейския съюз, както и в областта на консултантската дейност. Д-р Йорданова е работила в Българската народна банка, в Европейската централна банка, в Комисията по финансов надзор, а от 2020 г. е управител и съосновател на „Картал Бизнес Груп“ ЕООД, осъществяваща консултации, обучения и анализи във връзка с противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

Дейността на д-р Йорданова като утвърден изследовател е получила своето признание и чрез получените от нея награди, като наградата на Съюза на учените в Република България от 2016 г. в Конкурс високи научни постижения в защитени докторски дисертации, Наградата на Мемориален фонд „Д-р Илко Ескенази“ (2008) и Международна фондация „Св. св. Кирил и Методий“ в конкурс за най-добра икономическа разработка, както и стипендия „Буров“ на Фондация „Атанас Буров“ (2005),

Може да се обобщи, че са налице задълбочени научноизследователски опит и натрупана експертиза и резултати, богат експертен опит и педагогически опит, които могат да бъдат основа за педагогически и научни постижения в бъдеще и да се използват с висока ползност от Висшето училище по сигурност и икономика.

3. 4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Налице е значителен опит на кандидата д-р Гергана Йорданова като преподавател във висши учебни заведения в периода от 2020 досега и описан в автобиографичната справка и подкрепени с доказателства.

Съгласно представените 3 бр. служебни бележки от Нов български университет, д-р Гергана Йорданова е разработила и е титуляр на следните академични курсове: „Възгледи в сигурността“, „Равнища на сигурност“, „Сигурността като политическа и правна категория“, „Насилието“, „Държавна служба в системите за сигурност“, „Управление на специалните служби“, „Икономически престъпления“, „Пенитенциарна педагогика“, „Педагогика на девиантното поведение“, „Изграждане и управление на системи за сигурност“, „Тероризъм и ислямски фундаментализъм“ и „Организация на антитерористична защита на стратегически обекти от националната сигурност“

Кандидатът има опит в преподаването в чужбина, в Истанбулското училище по централно банкиране към Централната банка на Република Турция, където от март 2020 г. досега е гост-лектор с водени практически курсове „Въведение в Ислямските финанси“ и „Финансови престъпления.“

От посочените факти може да се направи извод, че кандидатът има натрупана значителна професионална и преподавателска практика и, че натрупания от него опит съответства на изискванията за академична длъжност “доцент” в област на висшето образование по „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. Национална сигурност.

4. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката

Представените трудове, освен значителен принос към обогатяването на теорията в сферата на сигурността, имат и висока практическа стойност, с оглед на значимостта на предизвикателствата, свързани с изследваните въпроси. От тази позиция, може убедено да се отбележи, ясно изразената значимост на предложените за рецензиране научни трудове.

Сред научните разработки с подчертан принос към сигурността могат да бъдат подкрепени следните, разпределени по области на принос:

- Изследвания в областта на ислямските финанси;
- Изследвания в областта на финансовата сигурност;
- Изследвания в областта на противодействието на изпирането на пари, противодействие на финансирането на тероризма и противодействие на пролиферацията;

Могат да се отбележат следните важни научни приноси на изследванията на д-р Гергана Йорданова.

На първо място, придобиването на нови теоретични знания за същността на системата за парични преводи „Хауала“ и нейното отражение върху сигурността/несигурността. Монографията представлява първото изследване,

което да анализира системата „Хауала“ от гледна точка на финансовата сигурност, както и нейният потенциал за използването за операции по изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация.

На второ място принос представлява изследването и систематизацията на методите за изпиране на пари, финансиране на тероризъм или пролиферация чрез използването на системата „Хауала“ - самостоятелно и в комбинация с използването на други методи или други юридически лица, осъществяващи финансови операции.

От научно-приложна гледна точка могат да се изтъкнат следните приноси на д-р Гергана Йорданова:

Първо, структурирана е нова система от знания, под формата на методология за оценка и управление на риска при протичане на операции по сетълмент на парични средства от типа „Хауала“ (като се следват изведените признаци и критерии), в случаите, при които същата се използва като типология за изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация, която с успех може да се използва за защита на националната и международната финансова сигурност.

Второ, разработени са материали за въвеждане на нова учебна дисциплина „Ислямски финанси“ за подготовка на студенти или специализанти в курсове за последваща професионална подготовка и квалификация на служители на служби за сигурност.

5. Лични впечатления от кандидата

Не познавам лично кандидата в конкурса, но разглеждайки цялостната ѝ научна дейност, съм убеден, че тя е един утвърден и признат учен, с отлични перспективи за по-нататъшно развитие.

6. Препоръки и бележки към кандидата

Към кандидата д-р Гергана Йорданова имам следните препоръки и научно-методически съображения:

Макар да е налице публикационна активност в англоезични издания, същата трябва да бъде засилена, доколкото изследваните от д-р Гергана Йорданова проблеми представляват интерес не само за българската научна общност.

Необходимо е да се разшири научното приложение на изследванията на кандидата, както и да се включат по-широко в изучаваните учебни дисциплини на специалностите във Висшето училище по сигурност и икономика.

Посочените препоръки не омаловажават достойнствата на рецензираните разработки и не влияят върху научните приноси, а ще допринесат за тяхното по-прецизно разкриване.

7. Мотивирано предложение

1. На основание на развитите по-горе в рецензията констатации и изводи приемам, че представените за оценка трудове на кандидата съответстват напълно на тематиката на обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 9.1. Национална сигурност.

2 .Считам, че кандидатът д-р Гергана Димитрова Йорданова, притежава необходимата квалификация, трудова и професионална компетентност, и лични качества и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение за успешна работа на академичната длъжност „доцент“ по посоченото професионално направление.

3.Предвид на гореизложеното с пълна убеденост изразявам напълно положителна оценка на кандидатурата на д-р Гергана Димитрова Йорданова, предлагам на уважаемото научно жури да избере на академичната длъжност „доцент“ кандидата по конкурса.

07.02. 2023 г.

гр. Пловдив

проф. д-р Васил Георгиев

Подпис: